

مجلس شورای اسلامی - در جلسه روز شنبه ۱۳۷۸/۱۲/۱۸

مجلس شورای اسلامی - در جلسه روز شنبه ۱۳۷۸/۱۲/۱۸

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامرئسایات وزیران
بسمه تعالی

۱۰۲/۱
۱۰۴/۱۲
۶۱۸

شماره ۲ / ۱۷۱ / ۱۳۷۸
تاریخ

وزارت راه و ترابری

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۱۸ بنا به پیشنهاد شماره ۱۱/۱۴۹۸۲ مورخ ۱۳۷۷/۱۰/۲۹ وزارت راه و ترابری و در اجرای ماده (۲) آیین نامه چگونگی تنظیم و انعقاد توافقیهای بین المللی - مصوب ۱۳۷۱ - تصویب نمود:

وزارت راه و ترابری مجاز است نسبت به امضای موقت "موافقتنامه کشتیرانی تجاری دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عربی سوریه" در چارچوب متن پیوست اقدام کرده و مراحل قانونی را تا تصویب نهایی پیگیری نماید.

حسن حبیبی
معاون اول رئیس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری ، دفتر رئیس جمهور ، دفتر معاون اول رئیس جمهور ، دفتر ریاست قوه قضاییه ، دفتر معاون حقوقی و امور مجلس رئیس جمهور ، دفتر معاون اجرایی رئیس جمهور ، دفتر رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام ، دیوان محاسبات کشور ، اداره کل قوانین مجلس شورای اسلامی ، اداره کل حقوقی ، اداره کل قوانین و مقررات کشور ، وزارت دادگستری ، وزارت امور خارجه ، وزارت امور اقتصادی و دارایی ، وزارت بازرگانی ، سازمان برنامه و بودجه ، دبیرخانه شورای اطلاع رسانی دولت و دفتر هیات دولت ابلاغ می شود.

متن نمونه

(موضوع نامه شماره ۲۳۳۹۶ مورخ ۱۳۷۸/۱۱/۹ معاونت حقوقی و امور مجلس ریاست جمهوری)

"موافقتنامه کشتیرانی تجاری دریایی"

دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت... که از این پس با عنوان "طرفهای متعاقد" به آنها اشاره خواهد شد با علاقه به توسعه هماهنگ کشتیرانی تجاری بین دو کشور جهت فعال سازی همکاریهای فی مابین در زمینه امور تجاری دریانوردی، با رعایت اصول آزادی دریانوردی تجاری بین المللی تصمیم به انعقاد موافقتنامه زیر گرفته اند:

ماده ۱

تعاریف

از نظر این موافقتنامه:

- ۱ - اصطلاح "کشتی طرف متعاقد" به هر شناور تجاری اطلاق می شود که طبق قوانین طرف متعاقد به ثبت رسیده باشد و تحت پرچم آن تردد کند. این اصطلاح شامل شناورهای زیر نمی شود:
  - الف - کشتیهای جنگی و سایر شناورهایی که در خدمت نیروهای مسلح هستند.
  - ب - شناورهای تحقیقاتی (آب نگاری^۱، اقیانوس شناسی و علمی).
  - پ - شناورهای ماهیگیری.
  - ت - شناورهای تفریحی، دولتی، بیمارستانی و سایر شناورهایی که اعمال غیرتجاری انجام می دهند.

۲ -

گزینه اول^۲:

اصطلاح "خدمه" شامل هر شخصی است که بر کشتی طرف متعاقد سوار شده و دارای شناسنامه دریانوردی بوده و نام او نیز در فهرست خدمه کشتی ذکر شده باشد.

^۱ در مورد کشورهایی که حمل و نقل بار بین آنها و ایران عمدتاً توسط کشتیهای استیجاری شرکتیهای کشتیرانی ایران صورت می پذیرد، حسب صلاحدید سازمان مربوط می توان جمله زیر را به متن جمله اول این بند افزود:

"و یا تحت اجاره آن طرف متعاقد باشد."

^۲ در صورتی که حسب نظر سازمان مربوط لازم باشد کشتیهای مسافری استثناء شوند متن زیر می تواند به عنوان ردیف (ت) قرار گیرد که در این صورت ردیف (ت) کنونی به (ث) تبدیل خواهد شد.

"ت - شناورهایی که در سند ثبت آن به عنوان شناور مسافری قید شده و اختصاصاً به امر مسافری اشتغال داشته باشند."

^۳ چنانچه تحقیقات آب نگاری، در ماده (۲) جزء موارد همکاری قید شود، شناورهای تحقیقاتی آب نگاری نباید جزء مستثنیات اصطلاح کشتی طرف متعاقد باشد و باید حذف شود.

^۴ به آخر این گزینه و گزینه دوم، در صورت صلاحدید و یا طبق نظر طرف مقابل می توان عبارت "و شامل فرمانده کشتی نیز می شود" را اضافه کرد.

گزینه دوم :

اصطلاح "خدمه" شامل هر شخصی است که در کشتی هر یک از طرفهای متعاقد به کار گمارده شده، تصدی اعمال مربوط به راهبری، بهره برداری یا نگهداری کشتی را به عهده داشته و نام وی در فهرست خدمه کشتی مندرج و دارای شناسنامه دریانوردی باشد.

۳ - اصطلاح "قلمرو" در مورد هر یک از طرفهای متعاقد به مناطق تحت حاکمیت یا صلاحیت آن اطلاق می شود، مگر آنکه سیاق عبارت به نحو دیگری اقتضا کند.

۴ - اصطلاح "مسافر" به شخصی اطلاق می شود که بدون آنکه مستخدم کشتی هر یک از طرفهای متعاقد بوده و یا به انجام کاری در آن اشتغال داشته باشد، به وسیله آن کشتی حمل شود.

۵ - اصطلاح "بندر" به محلی اطلاق می شود که دارای موقعیت و تأسیسات بندری بوده و بر روی کشتیرانی بازرگانی بین المللی باز باشد.

۶ - مقامهای صلاحیتدار دریایی عبارتند از:

وزارت راه و ترابری (سازمان بنادر و کشتیرانی)^۵، در جمهوری اسلامی ایران
و..... در .....

ماده ۲

همکاری

طرفهای متعاقد همه امکانات خود را برای توسعه همکاریهای دوجانبه دریایی در زمینه کشتیرانی تجاری به کار خواهند گرفت. این همکاری شامل موارد زیر نیز می باشد^۶:

- تجسس و نجات
- جلوگیری از آلودگی دریایی
- نظارت بر آمد و شد دریایی
- تحقیقات آب نگاری^۷
- تبادل اطلاعات

ماده ۳

ارتباط میان سازمانهای مسؤول

^۵ بنا به صلاحدید سازمان مربوط و به مناسبت سمت نماینده طرف مقابل می توان به جای عبارت فوق حسب مورد از نامهای سازمان بنادر و کشتیرانی و یا وزارت راه و ترابری (بستهایی) استفاده کرد.

^۶ موارد همکاری ممکن است با توافق طرفهای متعاقد و حسب صلاحدید سازمان مربوط افزایش یا کاهش یابد.

^۷ به زیرنویس (۳) ماده (۱) توجه شود.

طرفهای متعاقد مساعدتهای لازم را برای برقراری ارتباط میان سازمانهای مسؤول امور دریایی و اشخاص مرتبط با امور کشتیرانی تجاری یکدیگر به عمل خواهند آورد.

ماده ۴

تسهیل حمل و نقل

۱ - طرفهای متعاقد موافقت می نمایند که :

الف - کشتیهای خود را به حمل و نقل کالا میان بنادر دو کشور ترغیب کنند و در جهت رفع موانعی که ممکن است از توسعه این حمل و نقل جلوگیری کند، همکاری نمایند.

ب - از حمل کالا از بنادر خود به بنادر کشورهای ثالث و بالعکس توسط کشتیهای طرف متعاقد دیگر ممانعت به عمل نیاورند.^۸

۲ - مفاد بند (۱) این ماده به حقوق کشتیهایی که تحت پرچم کشورهای ثالث به حمل و نقل تجاری دریایی بین بنادر طرفهای متعاقد و یا بین بنادر یکی از طرفهای متعاقد و بنادر کشور ثالث مبادرت می ورزند، نظمه ای وارد نخواهد کرد.

ماده ۵

رفتار ملی

۱ - هر یک از طرفهای متعاقد نسبت به کشتیهای طرف متعاقد دیگر، محموله ها، خدمه و مسافران آنها در موارد زیر همان رفتاری را خواهد داشت که با کشتیهای خود که برای حمل و نقل دریایی بین المللی مورد استفاده قرار می گیرند معمول می دارد:

الف - ورود و خروج کشتیها به آبهای سرزمینی، آبهای داخلی و بنادر.

ب - توقف کشتیها در بنادر، استفاده از بنادر برای عملیات تخلیه و بارگیری و استفاده از تسهیلات بندری.

پ - سوار و پیاده کردن مسافر.^۹

ت - استفاده از خدمات مربوط به کشتیرانی تجاری دریایی و همچنین عملیات مربوط.

۲ - مفاد بند (۱) این ماده شامل موارد زیر نخواهد بود:

الف - فعالیتهایی که طبق قوانین داخلی هر یک از طرفهای متعاقد منحصر به مؤسسات و سازمانهای آنهاست از قبیل کشتیرانی ساحلی (کابوتاز).

^۸ در مواردی که طرف متعاقد دیگر از نازگانی قدرتمند برخوردار است و امکان دارد با استفاده از تسهیلات این بند بتواند استفاده از ظرفیت کشتیرانی تجاری جمهوری اسلامی ایران را برای حمل کالا از بنادر خود به کشورهای ثالث و بالعکس محدود نماید، ممکن است با صلاحدید وزارت راه و ترابری بند (ب) حذف یا به شرح زیر درج گردد:

ب - از اشتغال کشتیهای طرف متعاقد دیگر به حمل کالا از بنادر آن طرف به بنادر کشورهای ثالث و بالعکس ممانعت به عمل نیاورند.

^۹ در صورتی که شناورهای مسافری جزو مستثنیات ماده (۱) قرار گیرد، این بند هم قابل استفاده نبوده و باید حذف شود. به زیر نویس (۲) ماده (۱) مراجعه شود.

- ب - مقررات مربوط به پذیرش و اقامت خارجیان در قلمرو هر یک از طرفهای متعاقد.
- پ - مقررات مربوط به راهنمایی اجباری کشتیهای خارجی.
- ت - استفاده از بنادری که به روی کشتیهای خارجی باز نمی باشد.

ماده ۶

جلوگیری از تأخیر

طرفهای متعاقد در چارچوب قوانین و مقررات بندری خود و براساس مفاد معاهدات بین المللی اقدامات لازم را برای تسهیل و سرعت بخشیدن به حمل و نقل دریایی و جلوگیری از معطل شدن غیرضروری کشتیهای طرف متعاقد دیگر در بنادرشان به عمل خواهند آورد.

ماده ۷

شناسایی گواهینامه ها^{۱۰}

- ۱ - اسناد ثبت و تابعیت کشتیهای هر یک از طرفهای متعاقد که براساس مقررات آن طرف متعاقد توسط مقامهای صلاحیتدار آن صادر شده و نیز گواهینامه های اندازه گیری ظرفیت و سایر اسناد کشتی که با رعایت ضوابط کنوانسیونهای بین المللی مربوط توسط مقامهای صلاحیتدار یکی از طرفهای متعاقد صادر شده و یا مورد شناسایی قرار گرفته باشد، توسط مقامهای طرف متعاقد دیگر به رسمیت شناخته خواهد شد.
- ۲ - محاسبه حقوق و عوارض بندری براساس گواهینامه های اندازه گیری و ظرفیت مندرج در بند (۱) این ماده انجام خواهد گرفت.

ماده ۸

شناسایی مدارک خدمه

- هر یک از طرفهای متعاقد مدارک شناسایی خدمه کشتی را که توسط مقامهای صلاحیتدار طرف متعاقد دیگر صادر و یا به رسمیت شناخته شده است، به رسمیت خواهد شناخت. مدارک شناسایی مزبور به شرح زیر است:
- برای خدمه کشتیهای جمهوری اسلامی ایران گذرنامه دریانوردی (Seafarer's Identity Document).
  - برای خدمه کشتیهای .....

^{۱۰} در صورتی که حسب نظر سازمان مربوط لازم باشد ماده زیر به عنوان ماده (۷) قرار گیرد و شماره بقیه مواد اصلاح گردد.

ماده ۷

عدم توقیف کشتیهای طرف متعاقد دیگر

هیچ یک از طرفهای متعاقد نباید کشتیهای طرف متعاقد دیگر را در دریای سرزمینی، آبهای داخلی و با بنادر خود توقیف نماید، مگر به حکم مراجع قضایی صلاحیتدار که در این صورت، موضوع باید ظرف حداکثر (۷۲) ساعت به اطلاع مقامهای کنسولی طرف متعاقد دیگر رسانده شود.

ماده ۹

گواهینامه های ملی دریانوردان

طرفهای متعاقد مقررات کنوانسیون شماره (۱۰۸) مربوط به شناسنامه ملوانی ملی خدمه کشتیها را که در تاریخ ۱۳۳۷ هجری شمسی برابر با ۱۹۵۸ میلادی در چهل و یکمین دوره اجلاسیه کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار در ژنو به تصویب رسید، اعمال خواهند نمود.

ماده ۱۰

کمکهای پزشکی

هر یک از طرفهای متعاقد در حد امکان کمکهای پزشکی لازم را به خدمه کشتی طرف متعاقد دیگر طبق مقررات داخلی خود ارایه می نماید.

ماده ۱۱

کمک و مساعدت

۱ - چنانچه کشتی یکی از طرفهای متعاقد در امتداد ساحل طرف متعاقد دیگر، در آبهای داخلی یا دریای سرزمینی آن به گل بنشیند یا به ساحل برخورد کند و یا به سانحه دیگری دچار گردد، کشتی مزبور و محموله آن از همان حمایتی که به کشتیهای خودی و محموله آنها اعطا می شود، برخوردار خواهد بود. فرمانده، خدمه و مسافران کشتی خسارت دیده باید کمک و مساعدت لازم را دریافت دارند.

هزینه های مربوط طبق قوانین و مقررات کشوری که بهانحه در قلمروی آن روی داده است و یا با توافق طرفهای مربوط قابل وصول است. مفاد این ماده مانع از طرح دعاوی در رابطه با حمایت، مساعدت و کمکی که به موجب یک قرارداد به کشتی آسیب دیده، خدمه، مسافران و محموله آن ارایه شده است، نخواهد بود.

۲ - کشتی خسارت دیده، کلیه اموال و کالاهای حمل شده در آن یا هر آنچه که از آنها نجات یافته مشمول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و سایر عوارض و مالیاتها نخواهد شد، مگر آنکه هدف استفاده و مصرف آن اموال و یا کالاها در قلمروی طرف متعاهدی باشد که در آن سانحه اتفاق افتاده است.

۳ - مفاد بند (۲) این ماده مانع اجرای سایر قوانین و مقررات طرف متعاهدی که در قلمرو آن سانحه اتفاق افتاده است، نخواهد بود.

صلاحیت

۱ - هیچ یک از طرفهای متعاقد نباید نسبت به اختلافات مدنی که در آبهای داخلی یا در آبهای سرزمینی طرف متعاقد دیگر بین مالک کشتی، فرمانده، افسران و سایر خدمه در مورد حقوق، وسایل شخصی و یا به طور کلی در رابطه با کار روی کشتی طرف متعاقد دیگر حادث می شود، اعمال صلاحیت کنند.

۲ - هیچ یک از طرفهای متعاقد نباید نسبت به جرایمی که در کشتی طرف متعاقد دیگر در هنگام توقف در بندر یا حین عبور از آبهای داخلی یا آبهای سرزمینی آن روی می دهد اعمال صلاحیت کیفری کنند، مگر در موارد زیر:

الف - بنا به درخواست فرمانده کشتی و یا نماینده سیاسی یا کنسولی طرف متعاقد دیگر.

ب - در صورتی که جرم یا آثار آن مخل نظم عمومی ساحل یا بندر بوده یا امنیت عمومی (ملی) را تحت تأثیر قرار دهد.

پ - چنانچه جرم توسط افرادی غیر از خدمه کشتی و یا توسط اتباع دولت پذیرنده یا علیه آنان صورت گرفته باشد.

ت - به منظور جلوگیری از تجارت غیرقانونی مواد مخدر، روانگردان یا مواد رادیواکتیو.

۳ - مفاد این ماده به حق مقامهای صلاحیتدار طرفهای متعاقد برای اعمال قوانین و مقررات داخلی خود در مورد حفظ سلامت عمومی، کنترل گمرکی، حفاظت از محیط زیست دریایی، امنیت و ایمنی کشتیها، بنادر، جان افسراد و کالاهای و پذیرش خارجیان در قلمروی خود لطمه ای نخواهد زد.

ماده ۱۳

کار گروه مشترک^{۱۱}

کار گروه مشترکی متشکل از نمایندگان مقامهای مربوط به تناوب و به شکل ادواری و یا بنا به تقاضای هر یک از طرفهای متعاقد در موارد زیر تشکیل می شود:

الف - بحث و بررسی و چگونگی اجرای این موافقتنامه.

ب - انجام مطالعات مشترک در خصوص ارائه خدمات جدید در زمینه حمل و نقل دریایی.

پ - حل اختلافات در خصوص نحوه اجرای مفاد این موافقتنامه.^{۱۲}

^{۱۱} در صورت لزوم عبارت "ارایه پیشنهاد تغییر و اصلاح موافقتنامه" به عنوان بند (ت) افزوده شود.

^{۱۲} در صورت صلاحدید سازمان بنادر و کشتیرانی یکی از دو روش حل و فصل زیر نیز می تواند به عنوان بند (۲) ماده (۱۳) لحاظ شود.
گزینه اول:

"چنانچه کار گروه مشترک ظرف مدت شش ماه از تاریخ تقاضای یکی از طرفهای متعاقد تشکیل نشود؛ و یا پس از تشکیل، نتواند اختلافات حادث شده را حل کند؛ و یا طرفهای متعاقد و یا یکی از آنها از اجرای تصمیم کار گروه مشترک خودداری کند، هر یک از طرفهای متعاقد حق خواهد داشت که موضوع را به دیوان بین المللی دادگستری ارجاع نماید".

گزینه دوم:

لازم الاجرا شدن

۱- این موافقتنامه طبق قوانین و مقررات هر یک از طرفهای متعاقد به تصویب مراجع صلاحیتدار آنها خواهد رسید.

-۲

گزینه اول:

این موافقتنامه سی روز پس از تاریخ مبادله اطلاعیه های طرفهای متعاقد مبنی بر اینکه اقدامات لازم را طبق قوانین و مقررات خود درباره لازم الاجرا شدن این موافقتنامه به عمل آورده اند برای مدت...^{۱۳} سال به اجرا گذارده خواهد شد. پس از مدت مزبور این موافقتنامه برای دوره های ... ساله دیگر همچنان معتبر خواهد ماند، مگر آنکه یکی از طرفهای متعاقد شش ماه قبل از خاتمه یا فسخ آن، موضوع را کتبا^{۱۴} به اطلاع طرف متعاقد دیگر برساند.

گزینه دوم:

این موافقتنامه سی روز پس از تاریخ مبادله اطلاعیه های طرفهای متعاقد مبنی بر اینکه اقدامات لازم را طبق قوانین و مقررات خود درباره لازم الاجرا شدن این موافقتنامه به عمل آورده اند برای مدت...^{۱۴} سال به اجرا گذارده خواهد شد. پس از مدت مزبور این موافقتنامه همچنان معتبر خواهد ماند، مگر آنکه یکی از طرفهای متعاقد با اخطار ششماهه قبلی نسبت به فسخ آن اقدام کند.

ماده ۱۵

داوری

کلیه مسائلی که ممکن است در رابطه با اجرا یا تفسیر این موافقتنامه حادث شود، ابتدا از طریق بحاری سیاسی و به طور دوستانه حل و فصل خواهد شد. در صورت عدم توافق، هر یک از طرفهای متعاقد می توانند با رعایت قوانین و مقررات مربوط، ضمن ارسال اطلاعیه ای برای طرف متعاقد دیگر، موضوع را به یک هیأت داورى سه نفره مرکب از دو داور منتخب طرفهای متعاقد و یک سرداور ارجاع نمایند. در صورت ارجاع امر به داورى، هر یک از طرفهای متعاقد ظرف مدت شصت روز از تاریخ دریافت اطلاعیه نسبت به معرفی یک داور اقدام می کنند، و داوران منتخب طرفهای متعاقد ظرف مدت شصت روز از تاریخ آخرین انتخاب، سرداور را تعیین خواهند کرد. چنانچه هر یک از طرفهای متعاقد ظرف مدت مقرر داور خود را تعیین نکند و با داوران منتخب ظرف مدت مذکور در مورد انتخاب سرداور به توافق نرسند، هر یک از طرفهای متعاقد می توانند از رئیس دیوان بین المللی دادگستری بخواهند که حسب مورد داور طرف ممنوع یا سرداور را تعیین نماید. هیأت داورى آیین نامه داخلی و قواعد دادرسی خود را تعیین خواهد کرد. محل داورى در کشور ثالث و هزینه های مربوطه بالمناصفه به عهده طرفهای متعاقد خواهد بود.

^{۱۳} مدت اعتبار موافقتنامه حسب صلاحدید مقامهای مذاکره کننده تعیین خواهد شد.

^{۱۴} مدت اعتبار موافقتنامه حسب صلاحدید مقامهای مذاکره کننده تعیین خواهد شد.

زبان

این موافقتنامه شامل یک مقدمه و پانزده ماده در دو نسخه به زبانهای فارسی، ... و ...^{۱۵} تنظیم شده و هر سه متن از اعتبار یکسان برخوردار خواهند بود. در صورت اختلاف در تفسیر متون، متن ...^{۱۶} ملاک می باشد.

این موافقتنامه در تاریخ ..... در ..... به امضای نمایندگان دولتهای جمهوری اسلامی ایران و ... رسید.

از طرف دولت جمهوری اسلامی ایران

از طرف دولت .....

---

^{۱۵} در این قسمت متن زبان مرجع باید درج گردد.

^{۱۶} در این قسمت متن زبان مرجع باید درج گردد.